

Realități Culturale

REVISTĂ DE ETNOGRAFIE, FOLCLOR ȘI CULTURĂ CONTEMPORANĂ

Ana Barbu

Sumar

EUGENIA MANEA-CERNEI

Reflecții asupra unor aforisme ale lui Constantin Brâncuși... 1

ION DOMENCO

Cea mai bună lecție de omenie, de dragoste și de viață 4

R. ANDREI

Omagiu toamnei la Biblioteca „Ovidius” 6

RAIA ROGAC

Suntem acolo unde trebuie să fim —
la dispoziția chișinăuienilor! 9

VETA GHIMPU MUNTEANU

Lacrimă de floare 12

ELENA ZAIȚEV

„Într-un cuib de rândunici” — lansare de carte pentru
copii în biblioteca raională Hâncești 17

AURICA MORARI

Fie ca pacea să dăinuie pururea pe pământ 18

ȘTEFAN SOFRONOVICI

Romanul COVIDian „Pălămarul” de Traian Vasilcău:
la hotarul dintre două lumi 19

PAVEL POPA

Nicolae Grigorescu, cugetul rațiunii neamului —
185 ani de la naștere 22

COLEGIUL DE REDACȚIE

Pavel Popa, redactor-șef

Veta Ghimpu-Munteanu,
Teleradio-Moldova

dr. hab. Victor Ghilaș

dr. Mariana Cocieru

dr. Varvara Buzilă,
Muzeul Național de Etnografie
și Istorie Naturală

Gheorghe Nicolaescu,
muzicolog

Vizitați site-ul

www.casadecreatie.md

Acest site reprezintă mijlocul tehnic, care ne permite să oglindim și să arhivăm activitatea cultural-artistică de amatori și a meșterilor populari din republică.

Site-ul conține **arhiva digitală a revistei Realități Culturale**, disponibilă gratuit.

Compartimentul **Librărie** prezintă informații privind literatura metodică-științifică, de artă autohtonă și universală, necesară pentru instituțiile primare de învățământ artistic din republică.

Rubrica **Evenimente culturale artistice** va ține la curent cititorul cu diverse evenimente din viața culturală a țării, contribuind la promovarea și popularizarea culturii naționale.

În curând, pe site va fi disponibilă o **hartă interactivă** a satelor, raioanelor și zonelor folclorice.

Societatea culturală

Casa de Creație a Republicii Moldova

Proiectul „Realități Culturale”

Telefoane: (022)202-553, 069-39-29-09 (Ion Șarban)
Mob.: 069-39-24-98 (Pavel Popa, redactor-șef)

ISSN 1857-4424

E-mail: casadecreatie@gmail.com, popapavel55@gmail.com
Adresa: mun. Chișinău, str. București, 68, oficiul 338
Paginare și machetare: Igor Condrea

Reflecții asupra unor aforisme ale lui Constantin Brâncuși

Motto:

„Aforismele lui Brâncuși sunt la fel de scilpitoare ca și sculpturile, fiind niște săpături neconținute în fântâni interioare...”

Mihaela Iordăchescu

În Dicționarul explicativ ilustrat al limbii române găsim următoarele, referitor la cuvântul „Aforism” — cugetare, judecată care redă într-o formă concisă, expresivă (memorabilă) un adevăr general, o părere privitoare la existența umană etc.; adagiul, maximă.

Sinonim cu „aforism, maxima” este și cuvântul „apoftegmă.” Cu referire la cuvântul „maximă”, citim: „enuț formulat concis, exprimând un principiu etic, o normă de conduită.”

Constantin Brâncuși, filosoful, acest *Socrate al Neamului*, cugetătorul profund, care reflecta și medita îndelung asupra problemelor cosmogonice, asupra Universului, asupra fenomenelor Naturii, asupra ființei umane, asupra principiilor filosofice, precum Timp, Spațiu, lumină, pace, frumusețe, bucurie, creație și Absolut — nu putea să nu formuleze, să nu aștearnă gândurile care-l frământau, care se zburcuiuau în interiorul său spiritual, — aceste zvâcnite de idei — aceste aforisme, maxime.

Unii autori relatează despre 100 de aforisme, **Mihaela Iordăchescu** (editează în 2010 o lucrare amplă, în care-l găsim pe **Constantin Brâncuși**, **Nicolae Grigorescu**, **Igor Vieru** și mulți alții) scrie despre 260 — „toate într-un spirit viguros, natural, autentic și esențial.”

Și **Constantin Zărnescu**, referindu-se la „Aforismele și textele lui Brâncuși” (*Scrisul românesc*, Craio-

Poarta sărutului

va, 1980, 350 p.), notează: „Brâncuși a fost un filosof și înțelept de sorginte străveche”; „El deținea uluitoarea memorie plastică a tradiției ancestrale a poporului său.”

C. Brâncuși, putem spune, a fost un inițiat. Adăpându-și sufletul din străvechile izvoare indiene — VEDELE, din filosofia indiană, cea platoniană și kantiană, el a meditat permanent asupra misterelor Universului. De aici pornesc și unele aforisme, precum:

• „În natură există numai mișcare.”

În acest aforism se prezintă ca un fizician al mileniului III, secolul XXI, un fizician care pătrunde în tainele fizicii cuantice, descoperind că, începând cu cele mai mici particule ale materiei (bosonul Higgs sau Particula lui Dumnezeu, leptoni, grifitoni etc.), până la pulsari, Stele, Constelații și Galaxii — totul e într-o continuă și perfectă mișcare, conform unor legi, care mai trebuie descifrate, descoperite.

Și în viața terestră, începând cu muschii, lichenii, ciupercile, coniferele, angiospermele (plantele cu flori) — dacă vorbim despre Natura Verde, sau — infuzorii, moluște, pești, amfibii, reptile, păsări, mamifere — ființa umană (*Homo sapiens*) — totul e în mișcare, în evoluție, care-și au conceptele și principiile ce se desfășoară în Spațiu și Timp. De aceea tema permanentă a operei brâncușiene este mișcarea ca formă de existență a materiei.

Cu siguranță, Brâncuși a fost un metafizician, fiindcă a meditat asupra principiilor universale.

În deplină legătură cu acest aforism (relatat mai sus) sunt și următoarele:

• „Viața se aseamănă cu o spirală”;

• „Curba este calea veșniciei.” Deoarece „curba este un element din spirală”, om face accent anume pe ultima.

Așadar, conform „Dicționarului de simboluri” (**Jean Chevalier**, **Alain Gheerbrant**), spirala, această figură întâlnită în toate culturile, exprimă

apariția mișcării circulare ce țâșnește din punctul de obârșie; ea întreține această mișcare și o prelungește la infinit...

Deci, pornind de la o extremitate a acestei spirale ajungi la cealaltă extremitate. E calea Evoluției însăși. Spirala, deci simbolizează și devenirea, curgerea, reluarea.

Și, în general, unduirea este forma superioară a mișcării.

Ea mai simbolizează emanație, extensie, dezvoltare, continuitate ciclică aflată în progres și rotație creaționistă.

Și cum să nu facem popas și să nu reflectăm asupra altei maxime:

- „Sfârșitul însuși e o desăvârșire!“

Deci, **C. Brâncuși**, crezând în principiul metempsihozei, un concept al reîncarnărilor, ne destăinuie, că „Sfârșitul“ — *nu e sfârșit!* Noi adăugăm: el continuă până la desăvârșirea spirituală, până când sufletul, acea particică de lumină divină din noi, parcurge și el o evoluție spirituală până la îndumnezeire completă. Doar suntem făcuți după „Chipul și asemănarea lui Dumnezeu“!

Și acad. **Mihai Cimpoi** relatează: „Așa cum începutul nu poate fi ceva static, ci mereu urnit din loc de agenții mișcării, nici sfârșitul nu poate încremeni într-un punct final: el intră într-un proces lung, exprimat fidel de infinitul lung, de ne-sfârșire. În veșnicul început și în eterna reîntoarcere la el în substanța mută a cosmosului însuși, care este **tăcerea**, e o ne-sfârșire.“

- „*Natura este matematizată în legi, iar omul și societatea se dezvoltă în regularități (legități), în fluid vital care urmează a fi descifrat și pus în formule.*“

De când există civilizațiile, care se succed, pe parcursul mileniilor, una după alta, filosofii, cugetătorii, savanții încearcă să descifreze aceste legi, să evidențieze principiile și conceptele evoluției atât ale Universului, ale Naturii, cât și celei umane, sociale. De-am conta mai mult pe ele, de le-am utiliza în viața noastră!

- „*Niciodată nu vom fi îndeajuns de recunoscători față de pământul care ne-a dat totul.*“

Rădăcinile ancestrale ale Neamului său daco-român i-au adăpat permanent subconștientul și l-au ghidat în creația sa miraculoasă. Colinele plaiului său, forma grinzilor, a troițelor, a cupolelor bisericești, a pridvoarelor și-au găsit expresie în sculpturile sale. Simplitatea formelor sale, în care sculptorul vedea sensul real al lucrurilor, a izvorât tot din dorul său profund de baștina-n care a văzut lumina zilei. Prietenii și compatrioții noștri au accentuat permanent asupra acestui **DOR** al lui Brâncuși. Atelierul său era o „casă mare“ a Neamului, cu toate elementele ce-o caracterizează.

Așadar, ovoidul, romb, spirala, clepsidra, cercul — forme caracteristice artei brâncușiene, erau pentru maestru „forme ființiale.“ Dacă ne referim la romb, **Vladimir Dumitrescu** a găsit și a fixat apariția culturii rombului într-unul din cele mai îndepărtate perioade istorice, perioada neolitică, adică sec. X — VI î. de Christos. Probabil, că romb, deținea o semnificație primordială, însă s-a pierdut. Acest arheolog român se consideră întemeietorul arheologiei moderne.

Statuia lui Constantin Brâncuși de Ion Irimescu

Rombul, cum ne sugerează **Constantin Zărnescu**, este un miracol al geometriei, rămânând unul dintre rarele elemente dăruite inițial cu sugestia și impulsul vieții interioare. Pentru poporul nostru de origine dacică, rombul și romboedrul este o moștenire străveche. Ea sclipеște în motivul stâlpilor pridvoarelor, a gardurilor, a grinzilor, se unduiește-n elementele fermecătoare de pe covoare, prosoape, ii, brăuri, fețe de masă etc. Rombul poate fi descoperit, ca o pulsație, „în ritmurile imanente ale Universului.” Și **Constantin Brâncuși** descoperea aceste ritmuri pulsatoare în fibra misterioasă a lemnului și, chiar, în tăcerea pietrei, fiindcă pentru el — ele erau vii.

În unul din textele sale el ne destăinuie: „*Toți au plecat pătați, pe haine, de polenul marmurei.*” Numai un Zeu al Pietrei putea să se exprime astfel! Pentru Brâncuși — marmura era ființă vie, ea nu producea, la prelucrare, praf — ci polen! De aici și alt gând al lui Brâncuși: „*Să unești toate formele într-una singură și să o faci vie!*” Sculpturile acestui geniu, cu adevărat, sunt vii, ele au o lumină vibratoare interioară!

• „*Funcția artistului este de a descifra semnele tănuite ale naturii și de a interpreta misterele Universului.*”

Aceasta a și făcut maestrul pe parcursul întregii sale vieți „începând cu „*Rugăciunea*”, „*Cumințenia Pământului*”, „*Începutul Lumii*”, „*Păsările*” — „*Măiastra*”, „*Pasărea de Aur*”, și, terminând cu „*Poarta Sărutului*”, „*Masa Tăcerii*” și „*Coloana fără de Sfârșit*” (a Infinitului) — prin toate a încercat să descifreze miracolul acestui Univers dăruit nouă de generozitatea Demiurgului.

În textele sale, descoperim și următoarele destăinuiri:

• „Am tot căutat, ani mulți, să scot din lemn, din bronz, din marmură, acel diamant ascuns — esențialul...”

• „Da, asta am căutat: un drum spre universal...” „Am căutat esența, [...], care să fie simbol de puritate, de grație, de mister, de frământare, de avânt.”

• „Când crezi trebuie să te confunzi cu Universul și cu elementele...”

• „Arta este o taină, este o credință, iar nici de cum o formulă...”

Constantin Brâncuși, cel care „a creat ca un Dumnezeu, a comandat ca un rege, a muncit ca un sclav” ni se destăinuie:

• „Viața mea a fost o succesiune de evenimente minunate.”

Masa tăcerii

El s-a bucurat de viață, iar urarea sa preferată era: „*pace și bucurie*” — două „*chei de boltă a creștinătății.*”

• „Bucuria este forma supremă a comunicării.”

• „Bucuria e virtutea cea mai înaltă, asigurând echilibrul spiritului și caracterul temeinic, așezat al ființei...”

Renumitul critic literar, academicianul **Mihai Cimpoi** — un **Titu Maiorescu** al zilelor noastre, — subliniază, în cartea sa „*Brâncuși, poet al ne-sfârșirii*”, următoarele: „la Brâncuși premisa bucuriei, are o evidentă rădăcină evanghelică.”

Și bucuria nu poate să nu fie indisolubil legată de frumusețe, care, conform lui **Brâncuși**, este „echitatea absolută.” În legătură cu aceasta el a exclamat: „*Eu vă dau bucurie curată.*” Această bucurie, mustește în frumusețea operelor sale.

Deci, „*priviți lucrurile până când le vedeți; cei aproape de Dumnezeu le-au văzut*” — ne sfătuie Brâncuși.

Și încă câteva destăinuiri:

• „Nu mai sunt demult al acestei lumi, nu mai sunt atașat de persoana mea, m-am depărtat de mine și merg printre realități esențiale.” Numai cugetătorii profunzi, care meditează despre esențele primordiale ale Universului, au capacitatea de a se debarasa de persoana proprie, după o îndelungată experiență de forare în adâncul abisal al Eu-lui său. Aceasta-i calea inițiaților!

Și ultima ... — melancolica afirmație:

• „Am făcut și eu pași pe nisipul eternității...”

Da, nisipul se consideră purificator. Omul, de firea lui, caută tihnă, siguranță și atunci când se întinde pe nisip, afundându-se în masa lui plastică, își recapătă echilibrul spiritual, este un moment de re-întoacere la matricea uterină. Așa comentează „*Dicționarul de simboluri*” ...

Cu toate acestea, dragă maestre, cel ce strălucești imens, din **constelația pre nume**, „*Brâncuși*”, pe Cerul Neamului Românesc, îți mărturisim că: „*nu pe nisipul eternității ați făcut pași*”, ci ați lăsat urme adânci pe canavaua Eternității, iar diamantul, pe care l-ați evidențiat în fiecare sculptură, lumina feerică care ne fascinează prin iradierea acestor opere eterne, ne vor lumina calea spirituală și avântul spre înălțare!

Cea mai bună lecție de omenie, de dragoste și de viață

Iată-l vine, grăbit, poștașul. Îl aștept cu nerăbdare, ca și fiecare dintre noi, probabil. Îmi înmânează, zâmbind larg, un răvaș, pe care-l deschid cu înfrigurare și pe dată aud cum foșnesc, în surdinele sufletului, salcâmi din preajma casei părintești, în care și-a scânteiat apele limpezi ca din basm cel mai frumos și mai drag râu din lume — pâraiașul ce întreține satul meu natal, Șamalia, de la poalele Codrilor Tigheci...

Scrisorile mamei. Asemeni unor albi porumbei întră ele în diminețile vieții noastre, semănându-ne în suflet dulci aduceri aminte, tresăriri de lumină, frământări de gânduri. „Iarși nu-mi dai răspuns la scrisoarea trecută. Pe semne, ți-o fi rușine, ți-i oarecum să-mi citești mângălele mele, te-o fi luat în râs colegii, îmi închipui a ce seamănă hârtiile mele scrise, cu ochelari, la lumina slabă a lampei de gaz...Dar tu, feciorașule,

încumete-te să-mi scrii măcar câteva cuvintele — dacă ești teafăr, sănătos și cum o mai duci cu învățătura, cu celelalte ale tale...Spune-mi și cum e timpul pe la voi, scrie-mi, dragul meu, cum te simți, că tare rău te-am mai visat aseară:se făcea că treceai peste un râu cu ape tulburi și singurul podeț peste el era strâmt, îngust, ca o scară și cum călcai, scândurele șubrede se rupeau, iar tu te tot grăbeai, te grăbeai cu înverșunare, nu știi unde să ajungi în acea noapte întunecoasă...”

...Și nici un cuvântel despre sine, despre nenumăratele necazuri ale unei bătrâne de la sat, rămasă de ani buni văduvă. Nimic despre cum îmbătrânește de una singură, tot așteptându-și copilașii, nepoții zburătăciți prin lumea mare, despre faptul cum cu fiecă vizită a poștașului, care-i ocolește poarta, mai adaugă un fir nins la neaua de sub broboadă...

Ca și fiecare dintre noi, probabil, țin minte destul de bine prima scrisoare de acasă, scrisă, desigur, de mama, la câteva zile după ce am plecat la învățătură la Cahul, la cei numai 15 ani împliniți. Am luat plicul în mâini și, tremurând de emoții, l-am deschis, parcurgând, cu înfrigurare, literele rotunjite cam stângaci, dar cu grijă, de mâna mamei. Citeam grăbit, sorbind cu nesaț fiecare cuvânt, care m-au teleportat, imaginar, acolo, la pragul casei părintești, fiecare frază, cuvântel aducea atât de mult a casă, a dor, erau înmiresmate cu miros îmbătător de gutuie și busuioc. Aveam impresia că în acea foiță de caiet încăpuse toată copilăria mea, anii de școală, adolescența, tot ce mi-a fost mai drag și mai scump, la ce țineam și de ce nu te mai poți despărți niciodată, fără de care însăși viața nu mai are rost...Mă trezi din acea stare de euforie un coleg, care spre uimirea

Cuplul Ion și Maria Domenco la casa părintească din s. Șamalia, Cantemir

Lucheria și Toader Domenico, părinții lui Ion Domenico

mea mă întrebă de ce plâng, poate s-o fi întâmplat ceva acasă... Mi-am șters, sfios și grăbit, lacrimile de pe obraz și i-am răspuns cu glas stins că e totul bine, intrând în sala de clasă. Nu știu nici acum de ce în acea clipă m-am simțit pe dată atât de singur, atât de înstrăinat, departe de cei dragi, atât de neputincios într-un sens, până la urmă, căci îmi venea să las totul baltă și... s-o iau fuga spre casă, s-o văd pe mama, să-l văd pe tata, frații și surorile...

Abia mai târziu, peste ani, mi-am dat seama că e ceva firesc să porți în suflet dulcele amintiri, nostalgia casei părintești. Or, la fel tânjesc copacii rupți din solul unde au prins rădăcini, care i-a adăpat cu seva dă-tătoare de viață, dându-le vigoare, deși e nespun de greu și, într-un fel, neobișnuit, sentimentul despărțirii de vatră, înstrăinare de tot ce ți-a fost drag până la lacrimi...

Și din toate cele pierdute (uneori pentru totdeauna!), rămân, ca niște sfinte relicve, scrisorile mamei. Ele sunt pe bună dreptate fărâme de copilărie, de viață, de suflet, sunt neli-niștea zilelor și nopților nedormite, ce se scurg, nestăvilit și ireversibil, îndepărtându-ne tot mai mult de bă-tătura casei. Iată de ce, orice întârzi-ere a răspunsului nostru la scrisorile, mesajele mamei cad ca o brumă de toamnă târzie în părul ei, adăugân-du-i încă un fir de nea. Să nu uităm acest lucru, or, în caz contrar, ne intră, nepoftită, în inimă umbra în-străinării, îndepărtându-ne tot mai mult de locul unde oricând putem

reveni-fără anunțare și programa-re!-pentru a ne alina sufletul, a mai sta la sfat cu oamenii dragi, care nici-când, niciodată nu se vor zgârci să-ți spună o vorbă bună, un îndemn de folos ție, copiilor și nepoților tăi...

Iscoditoare și povățuitoare, cu mai multe întrebări și mai puține plângeri pe soartă, adevărată vorbă dulce ca mierea, grijă părintească, gospodărească, scrisorile mamei intră în viața noastră și nu ne luăm mai mare păcat pe suflet dacă le negli-jăm, dându-le, necitite, la o parte, rămase uitate, undeva pe un raft... În context, îmi amintesc un caz ie-șit din comun, strigător la cer din anii de studenție. Un coleg primi o scrisoare, fără adresa expeditorului. Și așa cum el era plecat într-o de-plasare, noi, crezând că o fi un răvaș de la vre-o duduie, am hotărât... să deschidem plicul. Am rămas, însă, înmărmuriți cu toții, de cum colegul citi primele rânduri, exclamând mi-rat: „Băieți, d-apoi Gavrilaş al nostru are mamă! Uitați-vă, i-a scris scri-soare!“.

Eram prin anul III, îl cunoșteam binișor pe Gavrilaş, care le spunea tuturor că n-are mamă, ca l-a pără-sit. Curioși nevoie mare, citim mai departe: „Iaca, Gavrilaşe drag, am aflat unde te afli, am găsit adresa ta și, cum vezi, îți scriu scrisoare, căci doar fecior îmi ești... Află, dragul mamei, că sunt bine, de cele întâm-plate atunci am uitat demult, te-am iertat pentru că ai ridicat mâna asu-pra mea, se vede că erai prea băut ori mai știu eu ce rău dăduse peste tine

în acea seară, de ai îndrăznit chiar să mă dai afară din casa, pe care am ridicat-o, împreună cu tat-o, după război... Tu nu te supăra, feciorașule, ai răbdare, citește scrisoarea mamei până la capăt și, chiar te rog, scrie-mi măcar un cuvântel, că tare mi-i dor de tine... Vino de mă vezi, acum stau în casa lui bunică-ta, am grijă de ea, că e tare bolnavă. Vino, Gavrilaş, că de acum sunt și eu bătrână și bolna-vă, că altmintrelea veneam eu până la Chișinău, la Universitatea ceea a ta...“.

Acel caz a fost ca un trăsnet zi-ua-amiaza mare, o lecție de înțelep-ciune și cumsecădenie, de omenie, de mare folos pentru noi toți. După acea întâmplare, ce-i drept, am ră-mas cu un coleg mai puțini: Gavrilaş a depus o cerere pentru o „vacanță academică“, nimeni nu l-a mai vă-zut...

...Să citim, deci, scrisorile, me-sajele mamei, să nu le neglijăm, să nu uităm să-i dăm răspuns pe dată, fără întârziere, căci timpul curge nestăvilit, nu cruță și nu iartă nepă-sarea. Să sesizăm, printre rândurile cam strâmbe acele note de nostalgie, aprig dor, tristețe, veșnica chemare de a reveni barem pe câteva clipe acasă. Să nu rămânem absenți, nepă-sători și indiferenți la sfaturile și po-vețile ei atât de utile, la îndemnul de a face bine aproapelui, a nu uita ni-ciodată rădăcinile, cine suntem și de unde am făcut primii pași în viață.

Biserica satului, cu Hramul Sf. Gheorghe Biruitorul

Omagiu toamnei la Biblioteca „Ovidius“

Motto: *Frumoasă-i Țara Poeziei, /
Nu e târziu, intrați oricând, /
Seduși de versul de iubire, /
Să dăinuți cu el în gând.*

Ecaterina Iurcu-Urătu

Într-o duminică octombrină, frumoasă, la Biblioteca „Ovidius“ din Chișinău, în cadrul cenaclului literar cu același nume, s-au adunat iubitorii de muzică și poezie pentru a aduce un omagiu toamnei în prima sa lună de reîntoarcere pe axa timpului prezent.

De data aceasta ședința a fost moderată de doi poeți : Ianoș Țurcanu, conducătorul cenaclului literar „Ovidius“ de 23 de ani de la fondare și Zina Izbaș, îndrăgostită de toamnă, căreia îi datorează nașterea sa, dar și a multor poezii dedicate acestui anotimp între care și o plachetă de versuri, intitulată „Șoapte de toamnă“, despre care cei care au citit-o cu admirație au apreciat-o favorabil.

Manifestarea s-a desfășurat sub dublu generic: „A mai căzut o frunză-n calea mea...“, sub care autorii au prezentat un recital din poezii și povestiri scrise recent, iar pentru interpreți cu nume și debutanți genericul a fost „De-aș mai duce-o pân-la toamnă...“, astfel ei trebuind să prezinte piese muzicale de altă dată din repertoriul artiștilor consacrați.

Moderatoarea evenimentului a ținut din start să menționeze: Așa a fost să fie în această zi de 8 octombrie, un pic nostalgică, un alt pic mai tristă, dar aureolată de Cuvântul Poetic Românesc, să cântăm la propriu toamna, acest anotimp al aromelor izvorâtoare de doruri și melancolii. Dincolo de faptul că se numără bobocii, se adună roadele de pe lanuri, livezi și din podgorii, dincolo de astea toate, anotimpul frunzelor arămii, pe noi, poeții, ne inspiră să scriem texte lirice, care, să le placă și să-i emoționeze pe cititori. Spuneam cândva în una din poezii că: *Astăzi*

toamna n-a plouat cu stele, / Doar frunze ofilite au rămas / Și vântul nu s-a mai jucat cu ele, / Grăbindu-le căderea-n ultim ceas. („Monolog trist“) sau „Poveste cu/și...“, „Privind o fotografie“, „Dor în toamnă“ ... etc. Timpul trece, / clipele se scurg, / gândurile mele sunt ca un vârtej de frunze, / smulse de la rădăcinile copacilor și, / urcate într-un dans forțat, / de opincă roasă până la a fi una cu țărâna, / prinsă de talpa piciorului ce nu simte pământul sub el.

Mi se părea că și poetul latin Ovidiu era mai-mai gata să coboare de pe soclu, căci are un loc de unde îl vede toată lumea la noi în Bibliotecă, și să ne citească din TRISTELE și IUBIRILE sale ... dar poate și vreo una din scrisorile sale pierdute în Pontul Euxin... Ovidiu a urmărit atent și interesat întregul spectacol ca să se convingă de faptul că nu degeaba îi poartă numele cenaclul de la Biblioteca, patronul căreia este. Și vrea ca la adresa șos. Hâncești, 32, să soseas-

că mai multă lume, dornică să trăiască adevărate duminici ale sufletului.

Preluând ștafeta, Ianoș Turcanu a amintit că în cadrul cenaclului literar „Ovidius”, de-a lungul anilor, mari personalități ai literaturii românești și-au prezentat o parte din creația literară, între aceștia fiind Adrian Păunescu, Ioan Alexandru, Tudor Gheorghe, acad. Mihai Cimpoi, acad. Nicolae Dabija, Nicolae Esinencu și mulți-mulți alții. A mai remarcat că are multe poezii despre toamnă pentru că ea este ca o muză pentru creatori.

A recitat poeziile „O toamnă fantastică” și „S-a întors toamna, iubito...”. Iată un fragment din ultima: *S-a întors toamna, iubito, / cu semne de nepăsare, / anume acum ura se duce, / inima iartă, durerea moare, / se aciuiesc peste sufletul blând / valuri de frunze moarte, / ca un sărut ce atinge flămând / buzele înviorate... // S-a întors toamna, iubito, / Care*

Ianoș Turcanu cu cei mai noi membri ai Cenaclului Literar „Ovidius” Delia-Elisa Chicu și Mircea Gabriel Onica

niciodată nu moare. / Am putea face un mic popas, / să visăm cu privirea în soare. / Eu aș putea să-ți aduc / dintr-un fruct, unde tainele mor, / niște semințe fermecate / sau să-ți scriu un poem de dor / pe crengi și panuse uscate. Această poezie mi-a amintit de poemul lui Adrian Păunescu „Iubito, vine toamna...”: Iubito, vine toamna peste toate / Bacovia reintră în portrete / Cad frunze picurând singurătate / Și tu ai gesturi parcă mai încete. // Și te iubesc la echinox și după / Iubito, vine toamna să decline / Să macine,

Recital E. Iurcu-Urătu

să năruie, să rupă / Al lumii apogeu de feminine. // Cum tu rămâi la țăr-mure de mare / Eu plec s-aștept și crivăț și omături / Și să mă-mbăt la mese singulare / Cu umbra lui Baco-via alături.

Să-l lăsăm pe Ianoș Turcanu să scrie un nou poem și să oferim spațiu unei alte iubitoare de poezie și de toamnă, poeta Ecaterina Iurcu-Urătu, care a recitat „Toamnă de aur”: *Toamnă de aur, senină, / Anotimpul meu cel drag, / de te-ar iubi toți ca mine, / N-ai mai fi așa pribeag. // Toamna mult m-a îndrăgit, / Mi-a trimis și crizanteme, / Tândră mi le-a oferit, / Bucurând clipele mele. // Amintiri aduce -n valuri / Anotimpul preferat, / De-ași putea, I-ași pune la-uri, / Pentru sufletu-i curat.*

Și „Ultimul suflu al toamnei” de regretatul ei fiu Dorin Urătu, poezie din anii fragezi de școală: *Toamna e cel mai misterios anotimp pentru noi, e cel mai trist pentru arbori, deoarece ei își i-au rămas bun de la frunzele proprii. Mi-aduc aminte, toamnă, / Ce tristă erai, te urcai sus în pom, / Fără frunze-i lăsați. // Iarba măhnită, / Uscată la pământ, / doinea ultimul cântec / Sub adiere de vânt. // Cerul plumburiu și palid / Privea uimit, fără avânt, / Oare în clipa de adio / Ce-i mai trece lui prin gând? // Păsările călătoare / Demult au plecat, / Lăsând în inima țării / Un prelung oftat. // Pomii înghețați / Se uitau în sus cu dor, / Poate va trece o rază, / Măcar o rază de amor... // Toamna a venit, / Tristă a venit, / Priveam la dânsa / Înărmurit. // Frigul s-a lă-*

sat / Pe ai țării umeri reci, / Frigul s-a lăsat / Parcă, pe veci.

Vorbitoarea și-a încheiat succintului recital poetic cu un respiro muzical, cântând pentru cei prezenți minunata romanță „Te aștept pe-același drum...”, răsplătită cu multe aplauze.

Prozatorul Nicolae Rusu și-a sărbătorit anul acesta 75 ani de la nașterea în comuna Risipeni, raionul Fălești, în familia lui Petru Rusu și a Emiliei Tudorache.

Nicolae Rusu

După absolvirea școlii medii în 1966 și a Facultății de Economie a Politehnicii din Chișinău în 1970, studiază la Cursurile superioare de literatură de pe lângă Institutul „M. Gorki” din Moscova (1983—1985). Din 1987 și până în prezent este director al Fondului Literar al Scriitorilor din Moldova și prozator de meserie, uitând de specializarea în economie, recunoaște că aceasta ea fost de real folos în viață. Debutază editorial în 1978 cu volumul de proză scurtă „Pânzele babei”, după care au urmat noi și noi volume, astfel că

Valeria Dascăl prezintă minunata revistă „Realități culturale”

zestrea literară a scriitorului a ajuns să însumeze 43 de volume. Nicolae Rusu este membru al Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova (din 1980) și din România (începând cu 1994), al PEN Clubului Internațional, filiala din Moldova (1993) și colaborator-editor al revistei de cultură „Astralis” din București. Cetățean de Onoare al comunei Drăgănești, jud. Neamț (2006), și al localității de baștină, Risipeni, (2018). De-a lungul carierei autorul s-a învrednicit de mai multe premii literare. În cadrul cenaclului Nicolae Rusu a citit un fragment din nuvela „Aplauze”.

O altă prozatoare, Valeria Dascăl, și-a împărtășit impresiile de călătorie la Paris, vizitat prima oară cu fiul Petrică, considerând că a văzut cu ochii nu numai un vis personal, dar și a regretatului său tată care, profesor de franceză fiind, așa și nu a putut să realizeze excursia mult dorită în acest mare centru cultural al lumii.

Acesta a fost și un cadou anticipat zilei de naștere septembrină, care i-a marcat șapte decenii de viață și activitate. Urările de viață lungă au venit din partea moderatorilor, cărora li s-au alăturat toți cei prezenți. A mai spus că nunta cu regretatul ambasador la Viena Petru Dascăl, a fost tot în toamnă, împlinindu-se 50 de ani de la celebrarea acesteia, debutul la TV i-a fost tot în toamnă, așa că dragostea față de acest anotimp este nemărginită. Valeria Dascăl, încântată de revista „Realități culturale”, a prezentat-o tuturor celor prezenți.

Reputata Artistă a Poporului Mariana Bahнару face parte din generația de aur a actorilor basarabeni.

Mai bine de patru decenii vocea ei catifelată de crainic a răsunat la Radio Moldova, dar și în cadrul multor

Recital Mariana Bahнару, Artista Poporului

emisiuni televizate. La cenaclu a prezentat un florilegiu din creația celor mai îndrăgiți poezi: Ana Blandiana, Nicolae Dabija, Galina Furdui, Ianoș Țurcanu ș.a.

Deși Vasile Onică s-a prezentat ca un mare admirator de poezie și promotor al valorilor naționale, dânsul este și președinte al Federației de oină — sportul nostru național. Scrie poezie și a recitat „Toamna vieții mele”.

Vasile Butnaru s-a produs în dublă postură — recital de poezie proprie despre toamnă și recital de muzică la vioară, care a plăcut mult cenacliștilor.

A mai fost prezentă și Tatiana Burdea, admiratoare a poeziei, membru a cenaclului literar-artistic „Vocea generațiilor” și a cenaclului „Ia și scrie”, a urmat sfatul astfel că a avut cu ce veni în fața celor prezenți.

Ana Onica este președinta cenaclului literar-artistic „Vocea generațiilor” și a fost însoțită de soț, dar și de nepoțelul din clasa întâia Mircea Gabriel Onica, care a recitat poezia „Adevăr ascuns la Chișinău” de T. Bordea.

Nu pot să nu menționez și o altă mică vedetă din clasa a doua de la Liceul „Prometeu-Prim”, și anume, Delia-Elisa Chicu, solistă a ansamblului „Cununița”, care a interpretat cu mult succes „Tropoțica” și „Cântec pentru bunica”. Ea a fost însoțită de profesoara și interpreta Oxana Mardari, care a bucurat audiența cu melodii de suflet.

Pe final aș vrea să menționez că a fost o atmosfera caldă, creativă, dar și competitivă, astfel că s-au produs unele mici supărări pentru că n-au fost cronometrați egal fiecare, unii profitând de un recital mai extins. Dezbaterile n-au fost însă prea tensionate. Această atmosferă m-a făcut și pe mine să-mi amintesc de câteva rânduri din prima mea poezie școlară dedicată toamnei: Și crengile goi, / Și frunzele moi, / Rosteau ca pe-o gamă: o toamnă, o toamnă, înmiresmată toamnă!

Vă doresc, dragi cititori, să profitați de frumoasele, răcoroasele zile octombriene, dăruite de Dumnezeu.

Suntem acolo unde trebuie să fim — la dispoziția chișinăuienilor!

Un interviu de **Raia ROGAC** cu **Mariana HARJEVSKI**,
directorul general al Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu“

În perioada 6-11 octombrie curent Biblioteca Municipală „B. P. Hasdeu“, în Sala cu Coloane a acesteia, a organizat o amplă serie de activități, reunite sub genericul „Zilele Educației Nonformale“ (ZEN), la care au participat toate cele 27 de filiale prin reprezentanți desemnați. Am fost martor la cele mai extinse manifestări din cadrul „Zilelor...“ pentru a le simți pulsul și farmecul, solicitând la încheierea lor managerului nr.1 un interviu. A devenit o tradiție ca Biblioteca Municipală să desfășoare periodic evenimente de anvergură, o bună parte cu titlu de premieră pentru a servi drept model altor instituții din domeniu bibliotecar. A fost pe cîste acest ZEN-MARATON.

Mariana Harjevschi, director general B.M. „B.P. Hasdeu“

Raia ROGAC (R.R.): *Doamna director general, știind că ați făcut studii în SUA, presupun că ideea de a organiza „Zilele Educației Nonformale“, ca inspirație, vine din această sursă, idee susținută înflăcărat de doamna Lidia Kulikovski, sau poate invers, căci și Domnia Sa a fost în această țară într-o delegație specială, organizată de Guvernul SUA...*

Mariana HARJEVSKI (M.H.): Da.

R.R.: *Să intrăm succint în miezul evenimentelor...*

M.H.: Biblioteca Municipală B.P. Hasdeu a demonstrat mereu că e locul de învățare și educare al chișinăuienilor. Bibliotecarii care nu se resemnează cu *statu-quo*ul, ci își înțeleg rolul formativ în comunitate, își setează agenda de formare în

fiecare an în luna octombrie, când se marchează Ziua Educației Nonformale (ZEN) și își îndeamnă spiritul de formator pentru a aduce noi subiecte de învățare pentru utilizatorii săi. Astfel agenda din acest an a inclus cele mai în trend inițiative, tematici, resurse, instrumente, care folosesc deștept tehnologia, precum și educația nonformală ca o abordare creativă în tot ce facem. La fel echipa de bibliotecari-formatori, mizând pe tot ce este inovativ, și-au propus să livreze sesiuni interesante utilizatorilor, să propună diverse forme de instruire pentru cei care vin la bibliotecă, sunt experți pe variate subiecte moderne ce captează interesul utilizatorilor.

R.R.: *Din start a fost anunțat un concurs intitulat „Promovarea Bi-*

bliotecii ca spațiu bun pentru Învățare“, la care filialele au trebuit să exercite practic jocuri, experimente etc., câți participanți au fost la acest compartiment și care sunt învingătorii?

M.H.: Prin reprezentanți au participat toate filialele. ZEN a devenit formatul unui laborator. Pentru că în laborator se fac cele mai reușite experimente și aici se găsesc formulele celor mai de impact idei, care pot avea un rol de schimbare. Ne dorim să construim și să avem biblioteci care inspiră. E important ca noi, bibliotecarii, să fim gânditori și visători. Din dorința de a revitaliza Biblioteca, am lansat concursul *Promovarea Bibliotecii ca spațiu bun pentru Învățare*. Ne-am echipat cu instrumente de ultimă oră pentru a

Participanții la eveniment

face concepte concrete: fie din fotografii, fie din amintiri din cadrul vizitelor în bibliotecile dezvoltate. De ce așa concurs? Pentru că dorim ca utilizatorii să vină mereu la Biblioteca atât pentru carte, cât și pentru că în acest spațiu se simt bine. Totodată ne dorim ca acesta să-i inspire și să le ofere elementul surprizei la fiecare colț, unde pot vedea noi culori, alte linii. Asta e surpriza: de a fi în același spațiu, dar a vedea și simți diferit în același timp. Reușita ne face să fim împliniți, pentru că bibliotecarii au reanimat spații atractive și utile pentru serviciile care au loc — lectură, învățare robotică, cunoaștere prin dialog etc. E important ca toate lucrurile care ne înconjoară să fie funcționale. Designul de interior, de calitate a devenit un manifest pentru bibliotecarul modern.

R.R.: În ziua de 10 octombrie, unul din formatori, și anume, **Nadejda Mocanu**, în cadrul unui atelier, a prezentat „Obiceiul de a ține un jurnal”... *Recunosc că e o practică*

bună care disciplinează și întărește memoria, doar că au fost enumerate prea multe jurnale, astfel că e ne-

Micii antreprenori

voie de mult timp pentru completare. De fapt, eu țin trei jurnale, însă nu le completez regulat, așa cum ar fi la modul ideal. Ce părere aveți și cum o susțineți practic?

M.H.: Vrem să creăm un mediu amuzant, prietenos, în care partici-

tură de conducător, organizator și participant?

M.H.: Educația este cea mai puternică arma pe care o poți folosi pentru a schimba lumea, afirma Nelson Mandela. Bibliotecarul conștientizează regulile schimbării, are nevoie să comunice, să interacționeze, să elaboreze, să-și formeze propriile abilități raportate la valori și standarde profesionale. În contextul ZEN, pe mine mă inspiră mereu dorința colegilor de a învăța și împărtăși noi cunoștințe, iar solidarizarea echipei în acest demers al nostru, instituțional, este unul de referință.

R.R.: *Vreau să subliniez că a fost o atmosferă energizantă, momentele de comunicare alternau cu exercitare practică, unele chiar distractive, astfel că toți până la urmă s-au ales cu multe cunoștințe, balzam pe suflet și cu o bucată de tort.*

Mariana Harjevschi (din dreapta) secundată de directorii adjuncți Elena Butucel și Lidia Kulicovschi

Participanții la eveniment

M.H.: Rolul premiilor, pe care le folosim, este de a provoca spre mai bine, de a evidenția performanța. În acest an au fost premiați cei mai activi formatori comunitari, cei care au reușit să ofere instruire pentru utilizatori. Bibliotecarii au demonstrat că sunt activi, creativi și interactivi, au competențe bazate pe inovații, utilizează metode de învățare nonformale, care au caracter participativ, experimental.

R.R.: *Pe post de moderatoare, chiar și animatoare, au fost trei Doamne, și toate trei cu titlu de doctorat: Mariana Harjevschi, Lidia Kulikovschi și Nelly Țurcan. Felicitări, stimate Doamne! Ați avut însă*

și ajutor și sprijin în totalitate. Din partea cui?

M.H.: ZEN-ul este un concept deja instituționalizat, având misiunea de a promova principiile și practicile educației nonformale, nu am fi reușit fără o echipă bună de organizare. Deja cunoaștem necesitățile bibliotecarilor din echipa BM care lucrează în sfera educației nonformale, aceștia solicită de fi mereu în contact cu noi metode de învățare în context nonformal, de a le face schimb de experiență și idei, de a le oferi o platformă benefică, de a crea parteneriate și proiecte. Iar echipa organizatorică are în ADN ideea că este

importantă componenta vitală a educației pe întreg parcursul vieții și pentru că merită să fie impulsionată bibliotecarilor.

R.R.: *Pe finalul acestui dialog aș vrea să remarc că Biblioteca Municipală prin aceste evenimente de anvergură, de mare prestanță, îmbogățește viitorul raport de la Marea Sărbătoare — 150 de ani de la fondare, spre care s-a mai făcut un pas din puținii care au mai rămas...*

M.H.: Avem vise mari

R.R.: *Mulțumesc pentru disponibilitate și răspunsuri interesante la prima parte a dialogului.*

(Va urma în numărul viitor)

Abonarea la revista „REALITĂȚI CULTURALE”

poate fi făcută la toate oficiile poștale

VETA GHIMPU MUNTEANU

Lăcrimă de floare

Era timpul ofilirii florilor de liliac când veni groaznică veste că Ana Barbu a decedat. Una dintre cele mai frumoase și talentate femei ale plaiului. De parcă ar fi fost pedepsită pentru prea multă frumusețe și talent. Chiar a fost o pedeapsă total nemeritată boala ce a dat peste Ana Barbu. Era în plină putere, numele cântăreței era echivalentul desăvârșirii, casa îi era terminată și pusă la punct, fetele aranjate pe la casele lor. Devenise și bunicuță, iar cariera artistică era sub semnul succesului. Așa e viața, uneori destul de dură cu omul.

Născută într-o familie unde a avut parte de multă dragoste și înțelegere Ana, sau Hana cum îi ziceau cei ai casei, a crescut ca o floare.

Se născuse la unsprezece ani distanță față de sora mai mare Eleonora așa că practic a crescut de una singură supravegheată de doi părinți deosebiți precum a fost Nicanor și Aculina Malcic.

Din povestirile surorii mai mari a Anei — Eleonora Grădinaru

„Părinții s-au căsătorit în 1943, pe timpul războiului, mama având doar șaisprezece ani, tata — douăzeci. Apoi el a fost mobilizat pe front, ajungând până la Berlin. S-a eliberat în 1946. Ambii au muncit în colhoz. Când s-a născut Anișoara tata era brigadier, ca mai apoi să devină tractorist. Mama avea norme la porumb, sfeclă, răsărită și tutun. Mama era o fire retrasă, nu vorbea prea mult. Avea o înțelepciune aparte. Era delicată, toate lucrurile își aveau locul lor, gătea foarte bine. În casă totdeauna avea o lădiță plină cu prăjituri, turtițe, gogoășe, bezele co-

lorate. La Paști nu lipsea mielul umplut. Gătea „babă albă“, năut, zeamă de găină numaidecât cu tocmagi de casă. Rar când lipsea brânza de oi, fripturica și mămăligă. Carnea de porc era coaptă într-un fel anumit în cuptor și păstrată apoi împreună cu cârnații de casă în untură. Jambonul era ținut mult timp la afumat în ursoaica din pod. Toate vecinele tinere știau de borșul acru al mamei de la intrarea de la beci unde era gavano-sul. Își luau singure, poarta și ușa fiind mereu deschise. Odată cu pâinea, pe care din lipsă de timp mama o cocea noaptea, cocea și un cuptor de plăcinte: cu varză, cu cartofi, dar cel mai mult cu frunze de sfeclă, cozi

de ceapă, puțină brânză de oi și ouă. Tata era o fire deschisă, sociabilă. Avea mulți prieteni. A făcut parte din corul satului. Când s-a născut Ana ei erau așezați bine ca familie și gospodari.

Deși creștea o fetiță zburdalnică, veselă, Ana mânca cam rău. Mama era nevoită să cheme la masă copii din vecini ca să-i facă poftă. Pe la trei anișori cânta în scrânciobul din nukul de la poartă cântecele pe care le auzea la radioul atârnat pe perete afară. Crescând mai măricică o puteai auzi din nukul din fundul grădini. De la o anumită vârstă a devenit mai serioasă, mai rușinoasă — cânta în casa mare la oglindă, dichisită în

rochiile și pantofi de gală ale mamei, crezând că nu e auzită de nimeni.

La școală cânta în cor și solo, era prezentă la toate serbările din localitate dar și la cele raionale. În toate era ghidată de învățătoarea de muzică Valentina Vârlan. În numărul ei de prieteni erau și fete, dar prefera băieții cu care se împăca mai bine.

Îi plăcea să aibă hăinuțe frumoase și diferite. Atelierul de cusătorie era aproape de casa noastră. Se ducea singură, fără mama, își comanda rochițe, iar părinții aflau de la croitorese despre plată. Nu prea era luată la rost, voiau ca puiul lor să fie fericit. Locuim peste două case de biserică. Dacă se băteau clopotele de înmormântare, pe Anișoara neapărat o găseai acolo. Avea grijă să petreacă toți răposații.

Dar câte seri petrecea călare pe căluții colhozului care erau lăsați pe imaș să pască noaptea. Tata o adora pe Hănuța lui. Eu nu eram geloasa, fiindu-mi și mie scumpă și dragă. Hana e nume maghiar. Noi aveam doi unchi de ai mamei la hotarul României cu Ungaria în regiunea Hunedoara. De la ei și vine numele Hana.

Prima oară Ana a evoluat pe scenă în clasa a treia la școala medie din sat. La sărbătorirea zilei de 8 martie a interpretat cântecul Sofiei Rotaru „Orașul meu“. După aceasta a înce-

Ana Barbu în adolescență

Aculina și Nicanor Malcic, părinții Anei Barbu

put să interpreteze cântece populare din repertoriul Mariei Drăgan și a lui Nicolae Sulac.

La Bălți a învățat la Colegiul de Muzică, specialitatea canto academic. A întrerupt învățătura la anul IV, fiindcă a apărut Nătălița. Ana se căsătorise cu Dumitru Racu. Apoi el a plecat la armată.

Au divorțat când Natalia avea 4 ani. Atunci a fost un an angajată ca director al Casei de Cultură din sat, reluând apoi învățătura.

După absolvire a venit la audiere la Veronica Garștea și a fost angajată

în Capela Corală Academică „Doina“. Pentru vară a primit sarcina de a transcrie niște partituri muzicale. Nu-i plăcea ceea ce avea de făcut. A mers la Ministerul Culturii și a făcut transfer la Casa de Cultură din Camenca. Acolo a activat ca solistă. După puțin timp a trecut cu serviciul la Râbnîța, tot ca solistă.

Era apreciată de spectatori având în repertoriu cântece în diferite limbi: română, rusă, ucraineană, chiar și în ivrit. Aici îl întâlnește pe Vasile Barbu cu care se căsătorește și cu care mai aduce pe lume o fetiță — Irina“.

Această poveste înduioșătoare despre copilăria și viața Anei Barbu ne-a oferit-o cu mult drag sora ei mai mare Eleonora Grădinaru-Malcic, căreia îi mulțumesc din suflet.

Pe parcursul anilor de când sunt redactor la Radio Moldova am intervievat-o de mai multe ori pe Ana Barbu, din păcate nu s-a păstrat nici unul dintre acele interviuri, în schimb am găsit un interviu realizat la „Busuioc TV“ în emisiunea „Cântă-mi, lăutare“ în vara anului 2009.

Veta Ghimpu Munteanu: Draga Ana, mă bucur să te revăd.

Ana Barbu.: Și eu mă bucur mult de o nouă reîntâlnire cu tine.

V.Gh.M: Tu ai apărut mult mai târziu în peisajul muzical din Chișinău.

Ana Barbu cu fiica Natalia

A.B.: Da, eu am venit în Chișinău în 1993 și chiar de la bun început am fost angajată în orchestra „Fluieraș” dirijată de Serghei Lunchevici.

Ana Barbu împreună cu sora mai mare
Eleonora Grădinaru

V.Gh.M: Unde a cântat Ana Barbu până în 1993?

A.B.: După absolvirea Colegiului de muzică din Bălți, facultatea „Canto academic” am activat la Casa de cultură din Râbnita. Timp de zece ani am cântat acolo atât muzică ușoară cât și muzică populară.

V.Gh.M: De unde ești de baștină?

A.B.: Sunt din satul Temeleuți, raionul Florești. Zece ani am cântat în orchestra „Ghiocel” de la Palatul de cultură din orașul Râbnita și mai cântam într-o orchestră de muzică ușoară de la același palat, plus seară de seară cântam într-un restaurant.

V.Gh.M: Se cânta și muzică populară?

A.B.: Da, se cânta și muzică populară.

V.Gh.M: Acolo ți-ai format familia și uite că după mai mulți ani ai pornit la drum cu 2 copii.

A.B.: A fost un vis de al meu de mai demult. Conflictul transnistrean din 92 ne-a și determinat. Am găsit un schimb rapid de apartament. Am venit la Chișinău în luna decembrie și în luna ianuarie eram deja angajata orchestrei „Fluieraș”. Am trecut niște probe la maestrul Lunchevici,

Natalia și Ana Barbu

că altfel nici nu se putea. Venisem îmbrăcată în costum popular tradițional și în picioare cu opinci. Serghei Lunchevici a avut o reacție la care nu mă așteptam. Mi-a spus că la așa față ca a mea nu merg opincile. A răstăut toată orchestra. De atunci nu am mai încălțat opinci în viața mea.

V.Gh.M: Orchestra „Fluieraș” avea un stil academic și Lunchevici vedea cântatul și costumul scenic altfel. Dar opincile fac parte, totuși, din costumul nostru popular.

A.B.: Da, bineînțeles.

V.Gh.M: Ai venit cu un program al tău, sau ți-ai făcut în orchestră repertoriul?

A.B.: Aici, în orchestră, mi s-au propus niște cântece în aranjament muzical de Andrei Mustea și Constantin Baranovschi. Serghei Lun-

chevici mi-a recomandat cântecul „Săraca inima mea”. Timpul petrecut în orchestra „Fluieraș” alături de mari muzicieni mi-a rămas în memorie pentru toată viața.

V.Gh.M: În orchestră au remarcat că tu cânti un pic mai altfel decât se cântă pe la noi, adică oltenește?

A.B.: Maestrul Serghei Lunchevici nu mi-a reproșat nimic, dar când făceam înregistrări cu orchestra „Folclor” aveam anumite impedimente, mi se cerea să cânt moldovenește.

V.Gh.M: Câți ani ai activat în această orchestră?

A.B.: Am lucrat 6 ani, chiar și după decesul maestrului. După asta am fost invitată în orchestra „Mugurel” dirijată de Ion Dască, unde lucrez până în prezent.

În paralel mai sunt angajată și în Orchestra Ministerului afacerilor interne, dirijată de Vladimir Serbușcă.

V.Gh.M. Visul tău era să devii cântăreață de muzică populară de ai pornit-o cu orchestra „Fluieraș”?

A.B.: Visul meu era să devin cântăreață. Genul muzical nu conta.

V.Gh.M: Venită la Chișinău ai fost recunoscută cu cântecul popular. Când s-a produs întorsătura în viața ta și te-ai afirmat cu cântecul de muzică ușoară?

A.B.: Aici, la Chișinău, a fost o descoperire, pentru mine însă era ceva obișnuit, fiindcă eu cântam muzică ușoară încă la Râbnita. Era acolo un band extraordinar cu muzicieni cu mare școală. Aveam și turnee.

Ana Barbu și Orchestra „Mugurel”, dirijor
Ion Dască

Apoi în restaurant am cântat foarte multă muzică ușoară. Așa că pentru mine e ceva obișnuit. Și numai atunci când a ieșit Natalia în scenă, vorbind în cerul familiei, am fost îndemnată să înregistrez și să cânt muzică ușoară. De ce să nu am eu cântecele mele și să le cânt pe ale altora la nunți și cumetrii?

V.Gh.M: Faptul că Natalia Barbu a ieșit atât de triumfător în lumea muzicii ușoare cu o voce deosebită, ținută scenică și personalitate aparte, nu te-a făcut să îți apară o frică să ieși și tu cu cântecul de muzică ușoară?

A.B.: Nu m-am temut, fiindcă ceea ce cânt eu e diferit.

Ana Barbu cu fiica Irina și nepoțica Ana-Arielle

V.Gh.M: Pentru mine e clar ce face Ana Barbu în muzica populară și în cea ușoară, ba chiar și în domeniul muzicii academice. Ai lansat un disc cu muzică clasică, ești în scenă cu cântecul de acest gen. E normal, ai făcut canto academic. Din păcate, spre marele nostru regret, la noi muzica clasică mai puțin își găsește locul.

A.B.: Chiar dacă este așa, să știi că la orice petrecere încerc să interpretez o piesă-două în stil academic.

V.Gh.M: Cum îți alegi repertoriul de muzică populară?

A.B.: Mai multe cântece din repertoriul meu sunt preluate, am și cântece de autor, mă ajută foarte mult domnul Ion Dascal, Gheorghe Banariuc, textierul Ianoș Țurcanu, unele texte le fac chiar eu.

Cuplul Ana și Vasile Barbu

V.Gh.M: Cât de complicat e să fii cântăreață și mama a două fete atât de talentate ca Natalia și Irina Barbu?

A.B.: Nu e complicat, fiindcă îl am alături pe soțul meu, Vasile, care mă susține și mă ajută mereu.

El e acela care îmi spune: „Mai lasă din treburile casei și fă muzică”. Muzica în casa noastră e în prim plan.

V.Gh.M: Ziceai că pregătești un nou album, nunți și cumetrii știu că ai din abundență. Când se mai odihnește Ana Barbu, dacă se mai odihnește?

A.B.: Unii prieteni de ai mei chiar mă întreabă dacă eu mă pot și odihni. Nu demult m-am întors din Turcia.

În fiecare an încercăm să găsim câteva zile pentru suflet, pentru relaxare, fiindcă tot anul sunt în încordare, nopți nedormite.

V.Gh.M: Cum reușește femeia Ana Barbu să arate mereu impecabil?

A.B.: Chiar așa? Cred că în primul rând liniștea sufletească și confortul din familie. Eu chiar m-am gândit cât de important e să ai alături omul potrivit care îți asigură un echilibru sufletească. Eu nu stau ore întregi în fața oglinzii. Dacă sunt telefonată și trebuie urgent să mă duc la o petrecere, în 15 minute sunt gata. Sunt foarte rapidă, chiar și soțul meu se miră de mine.

V.Gh.M: Odată, într-un interviu, Nătălița mi-a spus că seamănă foarte mult la chip cu bunică sa, adică mama ta.

A.B.: Așa este, Dumnezeu s-o ierte pe mama mea. Nu mai este nici mama, nici tata, pe care i-am iubit foarte mult. Am avut o familie foarte bună și niște părinți extraordinari.

Ana Barbu cu nepoțica Ana-Arielle

Ana Barbu cu nepoțica Ana-Arielle

Ne-au crescut atât de frumos. Am fost două fete. Între mine și sora mai mare diferența fiind de unsprezece ani. De aceea parcă am crescut într-un fel singură. Ne-au dat tot ce au avut mai frumos în ei. Niciodată nu a ridicat tonul la mine chiar dacă făceam și unele șotii. Întotdeauna mă lăsau ca să înțeleg singură unde am greșit. Acuma când nu mai sunt, le duc dorul, le simt lipsa și mi-amințesc cu drag de orice clipă trăită lângă ei.

V.Gh.M: Se cânta în familia voastră?

A.B.: Se cânta și foarte frumos. Mama mea avea un soprano cu o vibrație frumoasă, tata era un bas profund. Vă dați seama ce combinație era? Se adunau în casa noastră rudele și cântau cu toții atât de frumos.

V.Gh.M: Ana, sunt sigură că în cariera ta artistică vei merge pe trei căi deodată — muzica populară, muzica ușoară și muzica academică.

A.B.: Așa este, dacă mă vă ajuta Dumnezeu și mă va ține așa cum îmi doresc. Îmi plac foarte mult toate genurile. Nu știu dacă voi mai realiza vreun Cd de muzică clasică, dar nu zic nu. În curând va ieși al doilea Cd de muzică ușoară. Spre toamnă sper să scot și un Cd de muzică populară.

V.Gh.M: Ana, îți doresc realizări cu succes, te rog să te menții mereu așa de tânără, frumoasă, plină de viață. Ai tu o alură așa de parcă nu

ai putea să te apropii prea mult de Ana Barbu, de parcă ai ține omul la distanță, dar asta face parte din felul tău de a fi. Mai misterioasă, mai deosebită. Să te ajute Dumnezeu să-ți realizezi visele și mai ales să-ți vezi realizate visele prin fiecele tale — Nă-tălița și Irina.

A.B.: Mulțumesc mult, să ne ajute Dumnezeu în toate și ție personal îți doresc la fel, numai bine și să te bucuri de viață.

* * *

S-a bucurat de viață, dar nu foarte mult. Destinul îi pregătea un sfârșit care avea să-i curme toate bucuriile. Din povestirile surorii Eleonora mai știm că Ana Barbu a mai colaborat și cu alte orchestre precum cea a lui Petrica Ungureanu, iar Cd-ul de mu-

zică populară care îi plăcea mult l-a pregătit cu ajutorul lui Cornel Botgros și orchestra „Lăutarii”. „Ultima ieșire în public a fost la sărbătorile de An Nou 2015. Atunci a coborât greu de pe scenă. Îi urmăream orice ieșire a ei, îi povesteam tot ce o interesa: ținuta, mișcările, felul cum a cântat și s-a prezentat.

În casa părintească aproape totul a rămas cum era la părinți: cuptorul din așa zisa magazie, cearșafurile cu horboțele, țolurile și covoarele, poarta și fântâna de lângă ea cu cei doi castani sădiți de tata. Casa. Dar a lăsat și casa construită de ea cu Vasile de la Stăuceni în care au depus atâta suflet și speranțe”.

Ana s-a stins din viață în dimineața zilei de 18 mai 2015, la vârsta de 55 de ani, în urma unei scleroze amiotrofice. La moartea sa, corpul ei neînsuflit a fost depus la biserica Sfânta Teodora de la Sihla, apoi la Palatul Național „Nicolae Sulac”, după care interpreta a fost înmormântată la cimitirul din Stăuceni, așa cum și-a dorit. La înmormântare, cealaltă fiică a ei Irina din SUA, care reușise să o bucure cu o nepoțică, din păcate nu a reușit să fie prezentă.

Astăzi muzicienii, redactorii de la diferite reviste și ziare, posturi de radio și televiziune își amintesc de Ana Barbu ca despre o neîntrecută cântăreață și unică pe această palmă de pământ. Nu te vom uita niciodată, Ana Barbu!

Irina, Ana, Vasile cu nepoțica Ana — Arielle și Natalia Barbu

ELENA ZAIȚEV, BIBLIOTECA PUBLICĂ RAIONALĂ HÂNCEȘTI

„Într-un cuib de rândunici” — lansare de carte pentru copii în biblioteca raională Hâncești

Recent, în Biblioteca publică raională ÎPS „Antonie Plămădeală” Hâncești s-a desfășurat o frumoasă întâlnire a micilor cititori cu scriitoarea Adelina Labic-Lungu și ilustratoarea Galina Vieru, activitate în cadrul căreia a fost lansată cartea cu poezii pentru copii „Într-un cuib de rândunici”, dar și vernisată o extraordinară expoziție cu picturile Galinei Vieru, vernisaj care a fost disponibil publicului și pe parcursul săptămânii ce a urmat activității.

La evenimentul care a fost organizat în contextul celei de-a VI-a ediții a Programului Național „Lectura Central”, susținut de Ministerul Culturii, au participat elevi, profesori și bibliotecari. În debutul activității, moderată de Elena Zaițev, șef serviciu bibliografic, cu o piesă la pian a evoluat profesoara Școlii de Arte „Timotei Bătrânu”, Aliona Jentimir, după care, cu un mesaj de salut în fața oaspeților și a publicului a venit directorul Bibliotecii, Tatiana Darii, care a vorbit și despre Programul

„Lectura Central”, care este o ocazie în plus de a aduce în bibliotecile din țară scriitori cu cele mai noi apariții editoriale, de a promova cartea și lectura și de a organiza frumoase activități literare pentru utilizatorii de bibliotecă. Copiii au fost curioși să le cunoască pe scriitoarea Adelina Labic-Lungu, dar și pictorița Galina Vieru, care este și coautoarea cărții „Într-un cuib de rândunici”, care au colaborat împreună și la conceperea altei cărți pentru copii, „Semințe de cer”. Ei au recitat poeziile, le-au adresat întrebări și au fost foarte atenți la mesajul invitatelor, prin care i-au îndemnat pe copii să iubească cartea și să fie mereu creativi.

Cu un colaj de poezii din cartea „Într-un cuib de rândunici” au evoluat copiii de la GM „M. Viteazul”, ghidați de învățătoarea lor Nina Boinceanu, dar și Ionuț Grigoraș de la LT Lăpușna. Cu o surpriză muzicală la pian a venit și eleva Școlii de Arte „Timotei Bătrânu”, Andreea Rachiu, împreună cu profesoara sa Aliona Jentimir. În cadrul activității, de asemenea, au fost menționați cu diplome și cadouri cei mai activi ci-

titori ai bibliotecii noastre, la categoriile: copii (Munteanu Elizaveta, Bunescu Sergiu, Roșca Ionuț, Bunescu Ion, Roșca Bogdan), maturi (Mahu Carina, Orlova Daria, Rusu Irina, Filimon Cătălin, Diaconu Diana) și familii cititoare (Țurcan Lilia și Sergiu, Ceban Maricica și Alexandru, Grigoraș Sergiu și Ludmila, Plăcintă Victoria și Anatol, Marian Constantin și Maria). În final, directorul bibliotecii, Tatiana Darii, le-a înmănat invitatelor câte o diplomă de grațitudine pentru frumoasa colaborare cu biblioteca publică raională, mulțumindu-le pentru sărbătoarea de suflet creată pentru micii cititori,

iar doritorii au avut posibilitatea să achiziționeze cărți cu autograf și să

facă poze cu scriitoarea și ilustratoarea.

AURICA MORARI, DIRECTOR BP „BOGDAN ISTRU” PISTRUIENI

Fie ca pacea să dăinuie pururea pe pământ

„Pacea nu e ceva ce ți-ai dori. Pacea e ceva ce faci, e ceva ce crezi, e ceva ce ești, e ceea ce dai mai departe”

JOHN LENNON

Trăim într-o perioadă în care războiul și violența monopolizează adesea toate sursele și cercurile de știri. De aceea, Ziua Internațională a Păcii sărbătorită în fiecare an pe 21 septembrie este într-adevăr un prilej inspirat, care ne îndeamnă să ne gândim mai atent la ceea ce putem crea împreună.

Anual, ONU stabilește o temă generală a acestui eveniment.

În 2023, tema aleasă este **Îmbrățișarea armoniei și a unității**.

Ce este Pacea?... Un cuvânt mic, dar cu un sens adânc de bunătate, lumină. Pacea o asociem cu duișoșia, cu dragostea, cu ciripitul păsărilor la răsărit de soare, cu cerul senin de asupra capului. În imaginația noastră pacea apare ca zână bună ce aduce numai bucurii, zâmbete pe fețele oamenilor.

Dorim ca această zână să domnească pe întreaga planetă, să se bucure de ea copiii din întreaga lume. Simbolul păcii este considerat po-

rumbelul o pasăre gingașă și prieten al omului. El a fost detotdeauna aducătorul veștilor bune, dătătoare de speranță.

Împreună cu copii și locuitorii din Pistruieni am sărbătorit pe 21 septembrie Ziua Internațională a Păcii cu genericul „Fie ca Pacea să dăinuie pururea pe Pământ”.

În bibliotecă a fost oformată o expoziție de carte „Pacea își are izvorul în noi” și o expoziție de copturi.

Oaspeții au fost întâmpinați cu pâine și sare.

Participanții la activitate au primit în dar câte un hulubaș, simbolul Păcii.

Copiii au venerat pacea prin cântece, poezii, au înscenat „Mamă- ce e pacea?”.

Toți au petrecut frumos timpul în ambianța plăcută din bibliotecă.

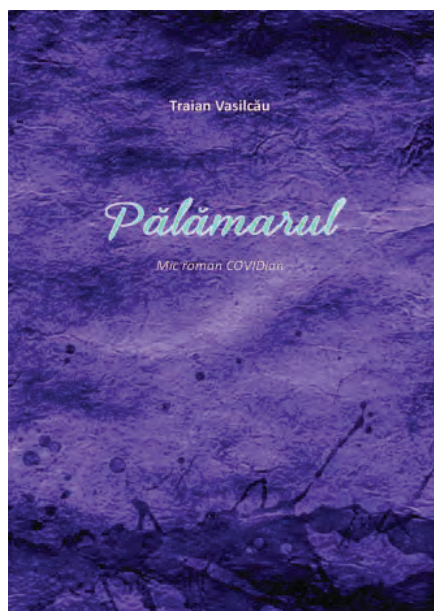
Cu siguranță, cel mai profund simț dulceața păcii curgându-le prin vene, cei care au gustat din amărăciunea războiului.

Romanul COVIDian

„Pălămarul” de Traian Vasilcău: la hotarul dintre două lumi

Acesta a fost unul dintre evenimentele culturale de anvergură de la Centrul Academic Internațional „Mihai Eminescu”, desfășurându-se cu sala arhiplină în data de 20 septembrie 2023. Alături de scriitori și interpreți au fost și medici, anume unii dintre acei medici, care au lecut bolnavi și au salvat multe vieți. Publicul tânăr a fost alcătuit din studenți de la Colegiul de Ecologie împreună

cu profesoara Nina Negară și elevi de la Liceul Teoretic *Traian* însoțiți de Tatiana Gogu și Tatiana Cucereavâi, și elevi de la Liceul Teoretic *Columna* din Chișinău împreună cu profesoara de limba română Ludmila Zubco. Invitat special — Pălămarul, eroul din roman, pe nume Alexandr Baran, omul credincios, creștin ortodox, care a îndemnat pe autor și pe ceilalți bolnavi din salonul de spital la rugăciune. Și, rugându-se ei zi de zi împreună, au simțit puterea rugăciunii și au scăpat cu zile, bucu-

rându-se de acel miracol divin, care a adunat la un loc acea forță tămădu-

Alexandr Baran

itoare prin dăruirea medicilor și rugăciunea bolnavilor. Adevărat ne-a spus Mântuitorul, că acolo unde se adună doi sau trei în Numele Domnului, rugându-se, El este cu ei.

Directoarea **Elena Dabija** a salutat publicul numeros, prezidiul

și posturile TV prezente la eveniment, amintind că suntem în plină campanie de îndemn la bibliotecă și lectură: „Fii deștept, ia un card inteligent la Biblioteca Municipală „B. P. Hasdeu”. Spunând apoi că mai mulți ani în urmă aici am serbat „Duminica lui Traian”, ea a subliniat că azi asistăm la botezul cărții „Pălămarul” al aceluiași Traian Vasilcău, spunându-i că este un norocos, că a scăpat cu zile și a scris cartea, amintind că acad. Mihai Cimpoi are informația, că circa 30 de scriitori au murit de covid. Apoi a oferit microfonul autorului, care a mulțumit tuturor pentru prezență, subliniind că suflul lui și a celor de la liceele *Traian* și *Columna*, dar și de la Colegiul de Ecologie au comunicat înainte de a se cunoaște aici.

Primul vorbitor a fost scriitorul-medic Ion Cuzuioc, implicat, cu voia Lui Dumnezeu, în actul de vindecare și salvare a mai multor suferinzi, printre care și autorul. Dumnezeu a citit câteva fragmente de dialog din mesageria telefonului, păs-

Ion Cuzuioac

trate încă din luna februarie 2021, ele fiind cutremurătoare, ca și paginile romanului și mărturisindu-ne că la starea în care era Traian Vasilcău atunci, el, medicul Ion Cuzuioac, nu avea mari speranțe în șansele de supraviețuire a acestuia. Dar a ieșit din ghearele morții, căci Dumnezeu a fost cu el și Traian este puternic, a concluzionat prietenul nostru medic, afirmând că el l-a îndemnat pe autor să scrie romanul, adăugând că este obligat să-l continue.

Academicianul Mihai Cimpoi a afirmat de la bun început, că ceea ce a scris Traian Vasilcău este trăit, amintind spusa marelui prozator Albert Camus, că o carte trebuie să se

Mihai Cimpoi

bazeze pe experiență. Cartea, un mic roman, este o experiență existențială dureroasă și are o densitate extraordinară de trăire. În afară de faptul că e un jurnal în care se notează totul (ora, ziua, mișcarea bolnavului, a medicilor și a surorilor medicale, reacțiile celor din jur), am observat acest dar epic al unui poet. Este foarte bine surprinsă atmosfera din spital, este bine găsit acest Pălămar. Este bine surprinsă lumea de rând, fiecare gândindu-se la ale lui. În microman sunt mai multe paliere epice diferite: este tema omului, pus în situația existențială limită, când vede

Raiul, în culori mov, dar vede numai fragmente, este tema soluțiilor în situația-limită, ca să supraviețuim, este credința în Dumnezeu, este verticalitatea morală și este solidaritatea între oameni. Afirmând că acest roman-miniatură este o reușită, marele critic literar i-a dorit autorului succese în continuare.

Scriitorul Nicolae Fabian a mărturisit că acest microman sau povestire cronică de proporții depășește tot ce a citit și a știut despre covid, despre dramele și tragediile legate de pandemie. Citind această pânză epică, ea ușor te duce de la o stare la alta: de la tristețe și deznădejde, la înduioșare și speranță, la starea de bucurie, de admirație. Concepția autorului a fost bine găsită, acest microman având mai multe subtraturi, îndeosebi cel estetic și psihologic, faptul că este împărțit în două cărți, ne trimite la Biblie, la Cărțile Regilor, a concluzionat vorbitorul.

Artistul Ilie Văluță a interpretat, măiestrit, o melodie în premieră pe versurile autorului de la sfârșitul cărții, poezia intitulându-se „Cuvinte parcă-s flori“.

Scriitoarea Ada Zaporozjanu și-a exprimat admirația pentru scriitorul, omul și familistul Traian Vasilcău, interpretând și un prea frumos cântec de biruință a Vieții asupra morții.

Dr. Miroslava Metleeva a spus de la bun început, că această carte va depăși în curând granițele românești, prevestindu-i un mare viitor și angajându-se să o traducă în limba rusă.

Interpretul și realizatorul emisiunii „Sonorități divine“ de la Radio Moldova, Vasile Mereuță a remarcat că acea cumpănă de sănătate prin care a trecut Traianus și familia lui e o cumpănă-examen în fața Domnului și El are matematici cu noi. Apoi a interpretat într-un mod deosebit cântecele „Cântă cucul, bată-l vina“, „Doamne sfinte“ și „De la Cernăuți la vale“, ultima lucrare impresionând publicul până la lacrimi. A lăcrămat și Pălămarul, originar dintr-un sat de ucraineni, din regiunea Cernăuți, vecin cu satul Larga, baștina academicianului Mihai Cimpoi.

Scriitoarea și editoarea Marcela Mardare a spus că în acest roman cosmic mic a încăput o viață, un destin, o durere, o suferință, un drum de la viață la moarte, de la iad la rai. Crucea lui Traian, la un moment dat, s-a identificat cu patul de spital, unde a zăcut ca un fiu risipitor, demonstrând că omul trăiește profund în clipele cele mai grele, a spus în concluzie scriitoarea.

Dr. Boris Gilcă, unul dintre doctorii care l-a lecut, a spus că azi e un moment fericit, după evenimente dramatice și tragice, recunoscând că nimeni nu a fost pregătit de pandemie, care a cuprins toată lumea, amintind că primul caz la noi a fost depistat la 7 martie 2020 și de atunci a început calvarul, care a durat doi ani. Chișinăul a suferit cel mai mult, circa 70% din paturile de spital din toată republica aflându-se aici. Am citit cartea dintr-o răsuflare, fiind captivat să aflu ce se întâmplă de la o pagină la alta. Este redată foarte bine atmosfera din spital, starea pacientului, care a fost și în terapie intensivă, starea psihologică și relațiile din spital, între medici și pacienți și pacienții între ei. Circa 12000 (douăsprezece mii) de bolnavi au murit, printre ei fiind și cei 30 de scriitori de care s-a vorbit. Am învățat multe în perioada pandemiei, dar cartea lui Traianus vine să aducă multe mărturii, chiar dacă n-a scris totul ce s-a petrecut, și ar fi bine să fie tradusă

Natalia Moraru-Vasilcău

și în limba engleză. În final medicul a citit câteva mesaje din dialogul său de atunci cu soția lui Traianus, Natalia Moraru-Vasilcău, care în data de 7 februarie 2021, pe la ora 6:00 dimineața îl ruga stăruitor să intervină, spunându-i că și fiul Flaviu-Lucian este bolnav și ea, bolnavă, are grijă de amândoi. Atunci toată familia era în pericol și ea, Doamna Natalia, lupta să-și salveze fiul și bărbatul! Dumnezeu a fost cu ei, medicii, care au reușit să-i salveze pe toți. În final, medicul Boris Gâlcă a citit mesajul Doamnei Natalia din 7 martie 2021, care îl anunța că toți sunt acasă, istoviți, dar fericiți, mulțumindu-i pentru eforturile depuse și a subliniat că marele noroc al lui Traian a fost că a avut parte de îngrijirea medicilor, dar și mai mare noroc, de soția lui.

Scritoarea Valeria Florea-Dascăl a relatat despre Calvarul covid prin care a trecut și sora ei, Tatiana, a vorbit despre dorința regretatei Steliana Grama de a realiza o emisiune televizată cu Traianus. Astfel dorința autoarei este de a mai realiza o ultimă emisiune cu Traianus, el rămânând „emisiunea nerealizată de mine”. Romanul-miniatură „Pălămarul” e scris cu mult nerv, în stil romantic. Este un imn al luptei pentru viață, creat în stilul batalist. Sunt încântată de această lucrare!

Liuba Sănduță-Pleşca, directoarea Liceului „Meșterul Manole” din Sălcuța Căușenilor, a spus că poetul Traian Vasilcău este invitat la Sălcuța, fiindcă este iubit și de elevii de acolo, unde Poezia este ascultată în picioare. Este scriitorul timpurilor noastre, care are Har de la Dumnezeu. Talent au mulți, dar Traianus, prin credința și evlavie prin care invocă pe cele sfinte, se anunță a fi astăzi un mare poet din spațiul românesc. Traian, dacă nu ți-am spus pînă acum, să știi că te iubesc! Doamne, Ajută la toată lumea!

Poeta și criticul literar Lidia Gonța-Grosu, secretar al Senatului Universității de Stat din Moldova, a deconspirat faptul că Traianus a fost admis recent la studiile de masterat în Teologie ale Universității din București cu extensiune la Chișinău. De acum va fi prezent mai des la Universitatea de Stat din Moldova.

Cartea lui Traian Vasilcău este despre revenirea la viață prin însușirea pe de rost a lecției Luminii, definiția ei fiind continua dăruire din marea credință în Dumnezeu, Lumină din Lumină, Dumnezeu adevărat din Dumnezeul Cel adevărat ! Sunteți, nu doar în devenire, un adevărat preot !

Profesoara Veronica Grozova-Pelin, refugiată din Satul Nou, raionul Sărata, regiunea Odesa, a recunoscut că a citit și romanul, și din poezia lui Traianus. A recitat, din creația proprie, o „Odă poetului”, apoi lucrarea „Despățimirea”, inclusă la sfârșitul romanului „Pălămarul”, interpretând și un minunat cântec popular de la baștină.

Prozatorul Victor Prohin a remarcat faptul că Vladimir Beșleagă a spus la sfârșitul anilor '60 că pentru a realiza ceva de valoare, un scriitor trebuie să-și dorească toate nenorocirile. Făcea referire la propria experiență. După moartea mamei, lovit de durere, el a scris, în câteva săptămâni, cel mai bun roman al său, „Zbor frânt”. Raisa Lungu-Ploaie și-a fracturat un picior, a stat la spital și, ca urmare, a scris romanul „Zări albe”. Nicolae Dabija dacă nu cădea lângă Mănăstirea Saharna nu se știe dacă ar fi scris romanul „Tema pentru acasă”. Traian Vasilcău, un poet vulcanic, un foarte bun publicist și un excelent orator, dacă nu trecea prin acel calvar nu avea să scrie acest roman, „Pălămarul”, citit dintr-o răsuflare. Sorbindu-l, m-am gândit la toți cunoscuții mei, care au trecut prin această necruțătoare boală, despre care colegul meu Vasile Romaniciuc, după ce a stat la spital, a scris un ciclu de versuri intitulat „Dumnezeu nu-și ține niciodată telefonul închis”. Nu și-a ținut telefonul închis nici atunci când se ruga Traian Vasilcău. Ca să fiu sincer, nu prea am încredere în poezii care scriu proză. De obicei multă apă dulce e acolo, multe descrieri, dar proza ta e de o concentrație mare. Dacă în condiții obișnuite oxigenul e O2, atunci la tine e O7. Felicitările mele! Ai scris o carte, care merită a fi citită nu numai în spațiul limbii românești, dar și în alte spații.

Poeta Geta Lipovanciuc a spus că Bunul Dumnezeu are hărăzit câte un drum pentru fiecare dintre noi, iar Traian Vasilcău s-a învrednicit de un drum aparte, deosebit. Romanul său este un strigăt al sufletului. El și-a vărsat din potirul plin cu Lumină într-un roman mic, dar, de fapt, atât de mare. În ziua când mi-ați adus în dar această bijuterie am ajuns fără ea acasă, neștiind cum s-a întâmplat pentru prima dată în viața mea așa ceva. Îmi făcusem planuri că o să ajung acasă și o voi citi imediat. Seara, Dumnezeu a îngăduit să am, totuși, cartea în mâini și la ora 12 de noapte, când îl citeam, l-am găsit pe Dumnezeu acolo, în roman, care v-a vegheat la căpătâi și din acest potir cu lumină am scris o poezie, „La cina pălămarilor”, în care v-am considerat, alături de pălămarul din carte, un clopot al slovei care vă mântuie. Și ne poate mântui numai cuvântul divin, care ne crește aripi, ne dăruie zile și atunci când ne pare că suntem la capătul tunelului, și atunci când intrăm în marea beznă ori suntem în „marea trecere”.

Liviu Mancuș, un martor al „acestei trăiri”, a spus că ea a fost o altă încercare a scriitorului nostru de a trece prin moartea fizică și prin cea duhovnicească, după care a recitat poezia proprie „Poetului-Munte”. Dacă nu te-au omorât toate încercările de până acum, îți doresc, Frate, să crești, să tot crești și să ajungi cel mai înalt munte al literaturii noastre! Eu spun că „Pălămarul” e un roman maxim, fiindcă este plin de cugetări!

Ion Tătaru a spus că acest roman denotă faptul că suntem în fața unui mare scriitor, nu doar a unui mare poet! Sunteți și un mare credincios, deoarece îl slăviți pe Creatorul nostru în opera dumnezeavoastră!

Actorul Sandu Aristin Cupcea a recitat un fragment din poemul lui Traian Vasilcău „Autoportret”, remarcând această onorabilă trecere a poetului contemporan între preoți, recitând și poezia „Proorocul”, scrisă de preotul-poet Alexie Mateevici.

Traianus a recitat poezia „Raiul e mov”, afirmând că un om simplu, dar hărui de Dumnezeu, poate

schimba un destin, pe care-l credea de neschimbat în timp.

Pălămarul Alexandr Baran, fost angajat al Căilor Ferate ale Moldovei, care a dat titlul romanului lansat, a mulțumit tuturor celor care l-au susținut până acum, evidențiind că toate încercările unui om, ale unui neam sau ale unor țări sunt rezultatul păcatelor noastre, de care, numai prin spovedanie și cuminecare ne putem, grație Domnului, izbăvi!

„Acest roman-miniatură/Ne pune-n mică-ncurcătură,/Dar Dumnezeu, ca pe eroi, / O să ne scoată din nevoi“, a menționat subsemnatul, Ștefan Sofronovici.

Academicianul Mihai Cimpoi a concluzionat că poetul Traian Vasilcău ne-a prezentat o proză reușită, un text condensat, cu trăire la maxim, care intrigă și se citește cu interes.

La eveniment au fost prezenți și

soția autorului, Natalia și fiul lor Flaviu-Lucian.

La sfârșitul evenimentului, directorul Elena Dabija a menționat că e prima lansare la care a participat și autorul, și eroul cărții, după care a oferit daruri de carte din partea Centrului Academic Internațional „Mihai Eminescu“ și a scriitorului Traian Vasilcău pentru liceul „Columna“, „Traian“ și Colegiul de Ecologie, toate din Chișinău.

PAVEL POPA

Nicolae Grigorescu, cugetul rațiunii neamului — 185 ani de la naștere

„Natura-i frumoasă peste tot, dar parcă una e fara mea“

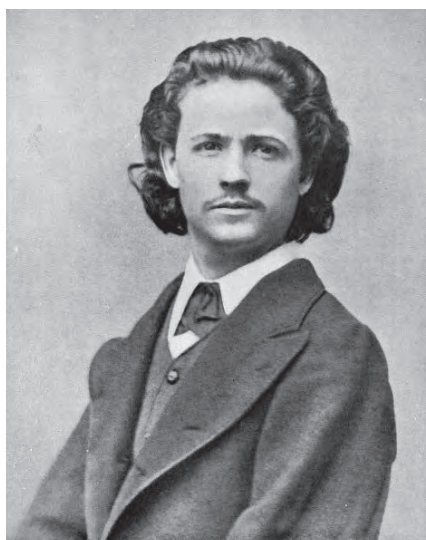
NICOLAE GRIGORESCU

Inimitabilul pictor Nicolae Grigorescu s-a născut la 15 mai 1838 în satul Pitaru, județul Dâmbovița și a decedat la 21 iulie 1907 în Câmpina. Copilăria și-a petrecut-o printre artiști — unchiul și fratele său pictau biserici. Cât era prea mic, mama lui, l-a învățat să scrie și să citească. Renumitul pictor este considerat drept primul dintre fondatorii picturii române moderne, fiind urmat de Ion Andreescu și Ștefan Luchian. Datorită talentului său, a devenit simbolul tinerei generații de artiști care, în primele decenii ale secolului XX au pus umărul la identificarea și promovarea valorilor spiritualității românești.

Părinții lui Nicolae Grigorescu se numeau Ion și Ruxandra Grigorescu, el fiind al șaselea copil. La vârsta de șapte ani, în 1845, moare Ion Grigorescu — tatăl renumitului piutor. În acest an familia Grigorescu trece cu traiul în casa unei mătușe în București, mahalaua Cărămidarilor.

În perioada anilor 1848—1850 este ucenicul pictorului ceh Anton Chladek — primul profesor al lui Nicolae Grigorescu, care a realizat pictură murală bisericească, portrete

și miniaturi., cu care tânărul N. Grigorescu a lucrat icoane pentru bisericile din Băicoi și mănăstirea Căldărușani. A stat doi ani la el, unde a cunoscut oameni din înalta societate, dar mai ales finețea realizării miniaturilor. După doi ani de ucenicie a revenit acasă, gata să devină stâlpul familiei: „[...] am început să fac singur icoane. Era vară. Duminica mă duceam la obor. Îmi așterneam hăinuța jos, îmi întindeam marfa pe

ea și-mi așteptam mușterii, ca orice negustor. Treceau femei sărace, oameni de la țară, mă întrebau cine le-a zugrăvit, le spuneam că eu... și cumpărau, bieții oameni, ziceau că-s icoane cu noroc, de la copil nevino-

vat. Doamne, cu ce bucurie am venit eu acasă după cea dintâi afacere a mea! Făcusem vreo zece sorcoveți, și când i-am pus mamei în mână, s-a uitat la bani, apoi la mine, și m-a întrebat îngrijată de unde-s — că eu lucrasem pe ascuns icoanele. Când i-am spus, m-a sărutat, a dat să zică ceva, și s-a întors repede cu fața spre fereastră, că-i venea să plângă. Aceea a fost, poate, cea mai fericită zi din viața mea. Eram mare -aduceam parale în casă, bucurie la ai mei, cu munca mâinilor mele... Cine mai era ca mine!“, își amintea peste ani Grigorescu.

Onorata compoziția istorică *Mihai scăpând stindardul* a fost realizată și prezentată domnitorului Barbu Știrbei în anul 1856, concomitent solicitând susținere financiară pentru studii. Tot în această perioadă (anii 1856—1857) zugrăvește iscusit biserica nouă a mănăstirii *Zamfira* (județul Prahova), apoi, biserica mănăstirii *Agapia* (1859), iar între 1859—1861 biserica parohială din Puchenii Mari, Prahova. Aici s-a îndrăgostit prima dată și tot aici și-a cunoscut mentorul spiritual, bătrânul călugăr Isaia. Despre mica romanță, pictorul povestește: „Eram de 15 ani când meșterul care zugrăvea biserica de la Zamfira m-a luat cu el să-i fac sfinții de la catapeteasmă.

Acolo, am cunoscut o fetiță tot așa cam de vârsta mea. Foarte frumoasă. Avea niște ochi mari, albaștri, și-n toată figura o expresie dulce, de-o cumințenie îngerească. Și, nu știu cum, că ne-am împrietenit. Seara, când isprăveam de lucru, ne întâlneam în grădina bisericii. Era vară, liniște, frumos ca-n vis“. Tânărul artist o îndrăgește atât de mult pe fată încât ea ajunge să fie pictată, lucru observat chiar de meșterul zugrav: „Bravo, mă băiete, să trăiești! E cel mai frumos înger pe care l-ai făcut tu. Leită Măriuca popii, da parcă-i și mai frumoasă aici“. Imediat după aceasta, pleacă la studii la Paris fiindu-i mult apreciată calitate creației de către Mihail Kogălniceanu, care îi oferă o bursă pentru a învăța, în primul rând, desenul și compoziția la Școala de Belle-Arte, frecventând atelierul lui Sebastien Cornu, unde este coleg cu Renoir.

Încântat de concepțiile artistice ale Școlii de la Barbizon, N. Grigorescu se stabilește în localitatea respectivă, desăvârșindu-și educația pictorală prin studierea și asimilarea experienței unor artiști ca Millet, Corot, Gustave Courbet și Théodore Rousseau. Captivat de acest mediu artistic, Grigorescu este preocupat de însușirea unor modalități artistice novatoare de expresie în atmosfera cultului pentru pictură.

În anul 1867, în cadrul *Expoziției Universal*, participă cu șapte lucrări apoi începând cu 1870, participă la Expozițiile artiștilor în viață și la cele organizate de *Societatea Amicilor Bellelor-Arte*. În anii 1873—1874 face călătorii de studii în Italia (Roma, Napoli, Pompei), Grecia și la Viena. Însoțește armata română în calitate de „pictor de front“ în 1877, realizând la fața locului în luptele de la Grivița și Rahova desene și schițe, ce, mai târziu, vor sta la baza unor compoziții.

Apoi, 11 ani (1879 — 1890), lucrează îndeosebi în Franța, fie în Bretania la Vitry, ori în atelierul personal din Paris. O dată cu întoarcerea în România vernisează un buchet de expoziții particulare la Ateneul Român între anii 1891 și 1904. Din 1890 Revine cu traiul la Câmpina

Ciobănița

Artilleriști în marș

Bordei în pădure

începând cu anul 1890 unde se dedică prevalent subiectelor rustice, într-o nesfârșită variație a motivului, pictează portrete de țărânci, care cu boi pe drumuri prăfuite de țară și numeroase peisaje cu specific românesc. În 1899 este numit membru de onoare al Academiei Române.

Nicolae Grigorescu moare la 21 iulie 1907 la Câmpina, pe șevalet, a rămas ne finisată ultima sa lucrare — *Întoarcerea de la bălci*.

Ilustrul Pictor, Nicolae Grigorescu a realizat o impresionantă renovare a limbajului plastic.

Nicolae Grigorescu s-a afirmat cu

Car cu boi

o autoritate deosebită în diverse genuri. Influența covârșitoare pe care a avut-o asupra contemporanilor lui a marcat și evoluția generației ce i-a urmat. Astfel, creația sa a inaugurat o tradiție picturală de amplă rezonanță.

Personalitatea și creațiile lui Nicolae Grigorescu a fos și rămân a foarte mult apreciate de către oamenii din domenii, dar și oamenii de cultură și din diverse ramuri ale existenței omului:

Scriitorul **Alexandru Vlăhuți** — „Viața lui Grigorescu o povestesc operele lui. O viață simplă, tăcută, ordonată, puternică, închinată toată artei lui. În afară de artă nimic nu exista pentru el. Acolo și-a pus adâncă lui iubire de natură, de podoabele și de tainele ei, minunate pretutindeni, dar mai ales în țara și în făptura neamului lui, acolo iubirea de bine, de adevăr și de frumos...”

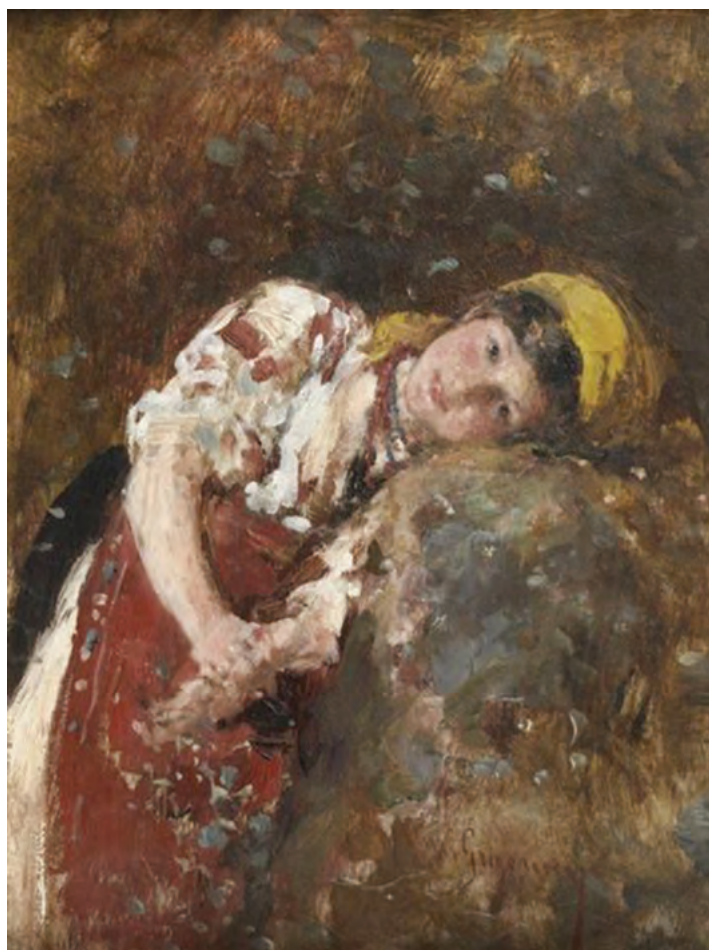
Henri Focillon, renumit istoric și teoretician al artei, cercetător, poet și

eseist francez: „Nicolae Grigorescu este român cu tot sufletul și în toată opera sa... Prietenia cu artiști francezi nu a reușit să-l smulgă meditației românești, amintirii doinelor, imaginii întinsei câmpii dunărene, argintate de pulbere, acestei dulci țări de coline, cu vii și căsuțe acoperite cu șindrilă. ...El rămâne poet, iar arta sa este un cântec de pasăre. El este român prin sentiment, prin lirismul fin, prin simpatia pe care o pune în pictură, în alegerea motivelor de-o melancolică întindere sau de-o intimitate visătoare, prin ceea ce are tandru și spiritual în maniera sa.”

Camil Ressu, renumit pictor, autor al portretelor colegilor săi de creație **Ștefan** Lucian, Tudor Arghezi, Iancu Brezianu ș.a.: „Grigorescu picta cu plăcere vădită, surâzător, comunicativ, cum îi era chemarea. A pictat într-un stil al epocii lui, în apostrofe mișcătoare, monotone ca și în ritmul doinei, grația spiritului și fanteziei. Opera lui ține un loc nemărginit în admirația publicului, pentru că nici un alt artist, de la dânsul, nu a reprezentat mai bine sufletul poporului nostru.”

Flori de măr

Visare

Nicolae Grigorescu

15 mai 1838, Pitaru, România — 21 iulie 1907, Câmpina, România

Mănăstirea Saharna

